

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 23 kwietnia 2026 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Nieuczciwe warunki w umowach zawieranych między przedsiębiorcą a konsumentem – Dyrektywa 93/13/EWG – Artykuł 2 lit. c) – Pojęcie „przedsiębiorcy” – Artykuł 6 ust. 1 – Skutki stwierdzenia nieuczciwego charakteru takiego warunku – Nieważność umowy – Artykuł 7 ust. 1 – Odstraszający skutek zakazu stosowania nieuczciwych warunków umownych – Umowa kredytu denominowanego w walucie obcej – Warunek umowny obciążający ryzykiem kursowym konsumenta – Cesja między przedsiębiorcami na mocy prawa krajowego – Przedsiębiorca, wobec którego konsument może dochodzić skutków prawnych nieważności nieuczciwego warunku zawartego w umowie będącej przedmiotem cesji

W sprawie C-761/24

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Budapest Környéki Törvényszék (sąd dla Budapesztu – aglomeracja, Węgry) postanowieniem z dnia 10 października 2024 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 5 listopada 2024 r., w postępowaniu:

HM,

JD

przeciwko

AXA Bank Belgium SA,

OTP Bank Nyrt.,

OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt.,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: O. Spineanu-Matei, prezes izby, S. Rodin i N. Piçarra (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: D. Spielmann,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: węgierski.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu HM i JD – L. Marcingós, ügyvéd,
- w imieniu OTP Bank Nyrt. i OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. – A. Lendvai, ügyvéd,
- w imieniu rządu węgierskiego – D. Csoknyai i Z. Fehér, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – O. Dani i P. Kienapfel, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 lit. c), art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy dwojgiem konsumentów, HM i JD (zwanymi dalej „obojgiem konsumentów”), a trzema instytucjami kredytowymi, a mianowicie AXA Bank Belgium SA (zwaną dalej „AXA”), OTP Bank Nyrt. (zwaną dalej „OTP”) i OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. (zwaną dalej „OTP Faktoring”), w przedmiocie ustalenia instytucji kredytowej, wobec której ci oboje konsumenci mogą dochodzić skutków prawnych nieważności nieuczciwego warunku przewidzianego w umowie kredytu zawartej z poprzednikiem prawnym AXA, będącej następnie przedmiotem cesji na OTP, która z kolei dokonała cesji wynikającej z tej transakcji wierzytelności na OTP Faktoring.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy dwudziesty pierwszy i dwudziesty czwarty dyrektywy 93/13 mają następujące brzmienie:

„państwa członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przez przedsiębiorców] z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać;

[...]

sądy i organy administracyjne państw członkowskich muszą mieć do swojej dyspozycji stosowne i skuteczne środki zapobiegające stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich”.

- 4 Artykuł 2 lit. c) tej dyrektywy definiuje „sprzedawcę lub dostawcę” [„przedsiębiorcę”] jako „każdą osobę fizyczną lub prawną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą działa w celach dotyczących handlu, przedsiębiorstwa lub zawodu [działa w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej], bez względu na to, czy należy [ona] do sektora publicznego czy prywatnego”.
- 5 Artykuł 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:
„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przez przedsiębiorców] z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.
- 6 Zgodnie z art. 7 ust. 1 tej samej dyrektywy:
„Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przez przedsiębiorców] z konsumentami”.

Prawo węgierskie

Kodeks cywilny

- 7 Paragraf 6:202 Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (ustawy nr V z 2013 r. – kodeks cywilny), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej „kodeksem cywilnym”), zatytułowany „Subrogacja”, przewiduje w ust. 3:
„Przepisy dotyczące cesji stosuje się odpowiednio do subrogacji.”
- 8 Paragraf 6:208 kodeksu cywilnego, zatytułowany „Skutki cesji umowy”, stanowi:
„1. Strona występująca ze stosunku umownego, druga strona umowy oraz strona wstępująca do stosunku umownego mogą w drodze umowy uzgodnić wstąpienie tej ostatniej w ogół praw i obowiązków strony występującej ze stosunku umownego wynikających z owego stosunku umownego.
2. Strona wstępująca do stosunku umownego ma te same prawa i przejmuje te same obowiązki, które na podstawie umowy miała strona występująca ze stosunku umownego w odniesieniu do drugiej strony umowy. Strona wstępująca do stosunku umownego nie może potrącić żadnych innych wierzytelności, które strona występująca ze stosunku umownego miała wobec drugiej strony umowy. Druga strona umowy nie może potrącić żadnych innych wierzytelności, które miała wobec strony występującej ze stosunku umownego.
3. Zabezpieczenia praw, które są przenoszone na stronę wstępującą do stosunku umownego, pozostają w mocy. Zabezpieczenia wykonania zobowiązań, które są przenoszone na stronę wstępującą do stosunku umownego, wygasają, chyba że osoba, która ich udzieliła, wyrazi zgodę na cesję umowy”.

Ustawa nr CCXXXVII z 2013 r.

- 9 Zgodnie z § 17 ust. 1 a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (ustawy nr CCXXXVII z 2013 r. o instytucjach kredytowych i finansowych):

„Depozyty i inne fundusze podlegające zwrotowi, jak również portfel umów ramowych o świadczenie usług płatniczych, mogą być przedmiotem cesji na mocy umowy między instytucją kredytową będącą cedentem a instytucją kredytową będącą cesjonariuszem, pod warunkiem udzielenia zezwolenia przez [Magyar Nemzeti Bank (narodowy bank Węgier) działający w charakterze organu nadzorczego]. Przepisy kodeksu cywilnego dotyczące cesji umów mają zastosowanie do cesji portfela, przy czym cesja portfela nie skutkuje wygaśnięciem zabezpieczeń umownych i nie wymaga złożenia oświadczenia woli przez drugą stronę umowy. [Zezwolenie to] nie zastępuje zezwolenia udzielonego przez Gazdasági Versenyhivatal (organ ochrony konkurencji, Węgry) na podstawie ustawy o zakazie nieuczciwych praktyk handlowych lub ograniczających konkurencję”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 10 W dniu 12 czerwca 2008 r. oboje konsumenci zawarli z poprzednikiem prawnym AXA umowę kredytu denominowanego we frankach szwajcarskich (CHF) na kwotę 141 536,00 CHF, odpowiadającą około 20 075 000 forintów węgierskich (HUF) po przeliczeniu po kursie kupna waluty ustalonym przez instytucję kredytową w dniu uruchomienia środków. Ta umowa kredytu, zawarta na okres 19 lat, przewidywała, że miesięczne raty kredytu mają być spłacane w forintach węgierskich po przeliczeniu na kurs sprzedaży franka szwajcarskiego ustalony przez tę instytucję kredytową. Ponadto wspomniana umowa umożliwiała tej instytucji kredytowej jednostronną zmianę kwoty odsetek i opłaty manipulacyjnej, których zapłata należała do obowiązków obojga konsumentów.
- 11 AXA rozwiązała wspomnianą umowę kredytu ze skutkiem od dnia 4 czerwca 2013 r. ze względu na podnoszone opóźnienie w płatnościach po stronie obojga konsumentów. W rozliczeniu rachunków sporządzonym w dniu 4 marca 2015 r. wykazano na rzecz AXA saldo zadłużenia wynoszące 42 815 836 HUF.
- 12 W dniu 21 października 2015 r. oboje konsumenci wytoczyli przed Budapest Környéki Törvényszék (sądem dla Budapesztu – aglomeracja, Węgry), który jest sądem odsyłającym, powództwo przeciwko AXA o, po pierwsze, stwierdzenie nieważności omawianej umowy kredytu ze względu na to, że zawierała ona nieuczciwe warunki, na które z tego powodu nie można się względem nich powoływać, a po drugie, o przyjęcie środków w celu realizacji skutków takiej nieważności.
- 13 W dniu 31 października 2016 r. AXA dokonała na rzecz OTP cesji portfela umów obejmującego umowę kredytu sporną w postępowaniu głównym oraz wszystkie związane z nią prawa i obowiązki. W dniu 2 listopada 2016 r. OTP dokonała na rzecz OTP Faktoring cesji wierzytelności wynikającej z tej umowy kredytu.
- 14 W wyroku wstępnym z dnia 25 października 2022 r. sąd odsyłający uznał wspomnianą umowę kredytu za nieważną w całości ze względu na nieprawidłowy charakter informacji dotyczących ryzyka kursowego. W postanowieniu z dnia 19 kwietnia 2023 r. ów wyrok wstępny został jednak uchylony w postępowaniu apelacyjnym, a sprawa została przekazana sądowi odsyłającemu do ponownego rozpoznania.

- 15 W dniu 21 września 2023 r. sąd odsyłający, uznawszy, że powinien również ustalić, której z odnośnych instytucji kredytowych dotyczą sankcje przewidziane w dyrektywie 93/13, zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącym wykładni art. 2 lit. c) tej dyrektywy. Sąd ten podniósł kwestię zgodności z prawem zastosowania tych sankcji do cesjonariusza umowy kredytu spornej w postępowaniu głównym, zważywszy, że cesjonariusz ten korzystał ze skutków gospodarczych i finansowych tej umowy kredytu, jednak sam nie wprowadził do niej warunku uznanego przez sąd odsyłający za nieuczciwy.
- 16 Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2024 r., AXA Bank Europe i in. (C-628/23, EU:C:2024:317), wniosek ten został odrzucony jako oczywiście niedopuszczalny ze względu na to, że nie spełniał wymogów art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem.
- 17 Przed sądem odsyłającym oboje konsumenci kwestionują orzecznictwo krajowe, zgodnie z którym na skutki prawne nieważności zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą umowy przewidującej nieuczciwe warunki można powoływać się jedynie wobec cesjonariusza umowy. Podnoszą oni, że odstrasżający skutek, jaki art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy przypisuje stwierdzeniu nieuczciwego charakteru tych warunków, byłby zagrożony, gdyby przedsiębiorca, który wprowadził wspomniane warunki do takiej umowy, mógł uniknąć skutków prawnych nieważności tej umowy, dokonując jej cesji na rzecz osoby trzeciej.
- 18 Zdaniem tego sądu z przepisów kodeksu cywilnego dotyczących cesji umów, które mają również zastosowanie do cesji portfeli, wynika, że w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu konsument pragnący uzyskać zwrot ewentualnej nadpłaty może dochodzić jej wyłącznie wobec cesjonariusza, z wyłączeniem cedenta. Tymczasem potencjalnie wysoka liczba powództw, które mogłyby zostać wytoczone przeciwko temu cesjonariuszowi, stwarzałyby ryzyko doprowadzenia do jego niewypłacalności, co z kolei mogłoby pozbawić zainteresowanego konsumenta skutecznej ochrony sądowej.
- 19 Ponadto wspomniany sąd zastanawia się nad kwestią, czy odstrasżający skutek, jaki dyrektywa 93/13 przypisuje stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunku umownego, ma zastosowanie wobec cesjonariusza, w sytuacji, gdy to nie on jest odpowiedzialny za wprowadzenie tego warunku do danej umowy.
- 20 Sąd odsyłający zwraca się zatem w istocie do Trybunału o ustalenie, w świetle dyrektywy 93/13, kto jest przedsiębiorcą, w odniesieniu do którego oboje konsumenci mogą powoływać się na skutki prawne nieważności umowy kredytu spornej w postępowaniu głównym, uściślając jednocześnie, że zamierza on odstąpić od stosowania przepisów prawa węgierskiego mających zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, jeżeli Trybunał miałby dokonać wykładni tej dyrektywy w ten sposób, że obowiązek realizacji takich skutków prawnych spoczywa wyłącznie na cedencie.
- 21 W tych okolicznościach Budapest Környéki Törvényszék (sąd dla Budapesztu – aglomeracja) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 [dyrektywy 93/13] stoją na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu lub wykładni prawa krajowego [dokonywanej przez sąd krajowy], które w przypadku całkowitej nieważności umowy konsumenckiej będącej rezultatem nieuczciwego warunku umownego zastosowanego w umowie:

- nie pozwalają na realizację skutków prawnych nieważności stosunku prawnego pomiędzy pierwotnym kredytodawcą a konsumentem jako dłużnikiem, ponieważ ustawodawstwo krajowe przewiduje możliwość zawarcia pomiędzy pierwotnym kredytodawcą a osobą trzecią porozumienia skutkującego zmianą stron umowy [, lecz]
 - pozwalają na realizację skutków prawnych nieważności jedynie pomiędzy konsumentem a cesjonariuszem, który w wyniku cesji umowy wstąpił do stosunku umownego, jako nowa strona umowy, w taki sposób, że konsument jest zobowiązany do dokonywania wszelkich możliwych płatności na rzecz nowej strony umowy, a nie na rzecz pierwotnego kredytodawcy, natomiast wszelkich kwot, które mogą być mu należne do zwrotu może dochodzić jedynie od nowej strony, która wstąpiła do stosunku umownego, nawet jeśli nie dokonał żadnych płatności na rzecz tej strony[?]
- 2) Czy sprzeczne z pojęciem »sprzedawcy lub dostawcy« [»przedsiębiorcy«], zdefiniowanym w art. 2 lit. c) [dyrektywy 93/13] są orzecznictwo krajowe lub wykładnia prawa krajowego [dokonywana przez sąd krajowy], zgodnie z którymi skutki prawne nieważności nieuczciwej umowy konsumenckiej mogą mieć miejsce jedynie pomiędzy aktualnymi stronami umowy, to znaczy między nowym kredytodawcą, który wstąpił do stosunku umownego w następstwie zmiany stron umowy, a konsumentem jako dłużnikiem?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności pytań prejudycjalnych

- 22 AXA podnosi, że pytania prejudycjalne są niedopuszczalne, ponieważ nie mają żadnego związku ze sporem w postępowaniu głównym, a zatem mają charakter czysto hipotetyczny. W przekonaniu AXA, po pierwsze, nie można przyjąć nieważności umowy kredytu spornej w postępowaniu głównym ze względu na to, że wyrok wstępny, który najpierw stwierdził taką nieważność, został następnie uchylony w postępowaniu apelacyjnym. Po drugie, jako że ta umowa kredytu została rozwiązana przed dokonaniem cesji rozpatrywanej w postępowaniu głównym, przedmiotem tej cesji jest wierzytelność powstała w jej wyniku, a nie sama przedmiotowa umowa kredytu.
- 23 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i który powinien przyjąć na siebie odpowiedzialność za mające zapaść orzeczenie sądowe, należy dokonanie oceny, w świetle szczególnych okoliczności sprawy, zarówno konieczności wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym po to, aby tenże sąd krajowy był w stanie wydać swoje orzeczenie, jak i znaczenia dla sprawy pytań zadanych Trybunałowi. W związku z tym, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest w zasadzie zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 11 grudnia 2025 r., Kusińska, C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 24 Oznacza to, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie zadanego przez sąd krajowy pytania jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie

stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 11 grudnia 2025 r., Kuszyccka, C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 25 Ponadto w ramach procedury przewidzianej w art. 267 TFUE, opartej na wyraźnym podziale funkcji między sądami krajowymi a Trybunałem, wyłącznie do sądu krajowego należy ustalenie i ocena okoliczności faktycznych sporu w postępowaniu głównym oraz ustalenie dokładnego zakresu stosowania krajowych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych. Trybunał jest uprawniony jedynie do orzekania w przedmiocie wykładni lub ważności prawa Unii w odniesieniu do sytuacji faktycznej i prawnej takiej, jaka została opisana przez sąd odsyłający, bez możliwości podważenia ani weryfikacji jej prawidłowości (zob. podobnie wyrok z dnia 13 lipca 2023 r., Ferroviennord, C-363/21 i C-364/21, EU:C:2023:563, pkt 54, 55).
- 26 W niniejszej sprawie argumentacja przedstawiona przez AXA na poparcie hipotetycznego charakteru pytań prejudycjalnych dotyczy ustalenia i oceny okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym. Tymczasem do Trybunału nie należy ich kwestionowanie, gdyż takie ustalenie i ocena należą do właściwości sądu krajowego. Argumentacja ta nie może zatem wystarczyć do obalenia domniemania posiadania znaczenia pytań dla sprawy, o którym mowa w pkt 24 niniejszego wyroku.
- 27 Co za tym idzie, pytania prejudycjalne są dopuszczalne.

Co do istoty

- 28 Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 lit. c), art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, na mocy których konsument, który zawarł z instytucją kredytową umowę będącą następnie przedmiotem cesji na inną instytucję kredytową, powinien dochodzić praw, które wywodzi z tej dyrektywy, wyłącznie wobec cesjonariusza tej umowy.
- 29 W pierwszej kolejności art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13 definiuje „sprzedawcę lub dostawcę” [„przedsiębiorcę”] jako każdą osobę fizyczną lub prawną, która działa w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, bez względu na to, czy należy ona do sektora publicznego czy prywatnego.
- 30 Szeroka definicja pojęcia „przedsiębiorcy”, którą prawodawca Unii zamierzał w ten sposób ustanowić [zob. podobnie wyrok z dnia 27 października 2022 r., S.V. (Budynek należący do wspólnoty mieszkaniowej), C-485/21, EU:C:2022:839, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo] stoi na przeszkodzie wykładni tego pojęcia, zgodnie z którą obejmuje ono jedynie osobę, która pierwotnie zawarła umowę z konsumentem, wyłączając w ten sposób z zakresu stosowania dyrektywy 93/13 każdą inną osobę, nawet jeśli działa ona – jako cesjonariusz tej umowy – w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej.
- 31 Taka wykładnia art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13 byłaby ponadto niezgodna z realizowanym przez tę dyrektywę celem polegającym na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów (zob. podobnie wyrok z dnia 8 maja 2025 r., Myszak, C-324/23, EU:C:2025:324, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo). Nałożenie na konsumentów obowiązku dochodzenia praw, które wywodzą ze wspomnianej dyrektywy, wobec przedsiębiorcy, który nie jest już stroną spornej umowy, może bowiem w praktyce utrudniać wykonywanie takich praw.

- 32 Z powyższego wynika, że instytucja kredytowa, będąca cesjonariuszem umowy kredytu zawartej z konsumentem, jest objęta zakresem pojęcia „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13. Jednakże przepis ten nie pozwala sam w sobie na ustalenie, czy na skutki prawne nieważności nieuczciwego warunku zawartego w tej umowie można powołać się wyłącznie wobec tego cesjonariusza.
- 33 W drugiej kolejności art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z jej motywem dwudziestym pierwszym nakłada na państwa członkowskie obowiązek przewidzenia, że „na mocy prawa krajowego” nieuczciwe warunki zawarte w umowach zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.
- 34 Niemniej ustalenie przez prawo krajowe ram prawnych ochrony zagwarantowanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 nie może zmienić zakresu i – w związku z tym – istoty tej ochrony, podważając tym samym wzmocnienie skuteczności wspomnianej ochrony poprzez przyjęcie jednolitych zasad dotyczących nieuczciwych warunków [wyrok z dnia 16 marca 2023 r., M.B. i in. (Skutki stwierdzenia nieważności umowy), C-6/22, EU:C:2023:216, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 35 Takie ustalenie przez prawo krajowe ram prawnych nie może również czynić nadmiernie utrudnionym, jeśli nie niemożliwym w praktyce, dochodzenia praw, które konsumenci wywodzą z tej dyrektywy. W szczególności państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia poszanowania ochrony przyznanej przez wspomnianą dyrektywę konsumentowi poprzez zagwarantowanie przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument znajdowałby się w braku takiego warunku, w szczególności poprzez ustanowienie prawa do zwrotu korzyści nienależnie uzyskanych przez przedsiębiorcę, ze szkodą dla konsumenta, w oparciu o wspomniany nieuczciwy warunek [zob. podobnie wyroki: z dnia 16 marca 2023 r., M.B. i in. (Skutki stwierdzenia nieważności umowy), C-6/22, pkt 22; a także z dnia 15 czerwca 2023 r., Bank M. (Skutki uznania umowy za nieważną), C-520/21, EU:C:2023:478, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 36 Z powyższego wynika, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy umowa, którą konsument zawarł z przedsiębiorcą, była przedmiotem cesji, zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, na osobę trzecią mającą status przedsiębiorcy, konsument ten powinien mieć możliwość powołania się wobec cesjonariusza w stosownym przypadku na nieważność nieuczciwego warunku zawartego w takiej umowie lub owej umowie w całości w taki sam sposób, w jaki mógłby to uczynić w odniesieniu do cedenta w braku takiej cesji. Wynikające z takiej cesji wstąpienie cesjonariusza w ogół wynikających z tej samej umowy praw i obowiązków cedenta wobec konsumenta nie może bowiem skutkować zmianą treści tych praw i obowiązków, ani tym samym mieć wpływu na ochronę konsumentów, którzy powinni mieć możliwość powołania się wobec cesjonariusza na wszystkie skutki prawne wynikające z nieuczciwego charakteru kwestionowanego warunku umownego.
- 37 W trzeciej kolejności art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z jej motywem dwudziestym czwartym nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów, stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami.

- 38 Poza nadrzędnym i natychmiastowym celem, jakim jest ochrona konsumenta przed nieuczciwymi warunkami zawartymi w umowach zawieranych przez niego z przedsiębiorcami poprzez przywrócenie, pod względem prawnym i faktycznym, sytuacji, w jakiej znajdowałby się on w braku takich warunków, art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 realizuje, w dłuższej perspektywie, cel w postaci doprowadzenia do zaprzestania stosowania nieuczciwych warunków przez przedsiębiorców. Niestosowanie tych warunków wobec konsumenta wywiera bowiem wobec przedsiębiorców skutek odstrasżający w odniesieniu do posługiwania się nimi [zob. podobnie wyrok z dnia 16 marca 2023 r., M.B. i in. (Skutki unieważnienia umowy), C-6/22, pkt 24–26].
- 39 Wynika z tego, że skutek odstrasżający w odniesieniu do stosowania nieuczciwych warunków umownych dotyczy przedsiębiorców w ujęciu ogólnym, a nie tylko indywidualnego przedsiębiorcy, który jest autorem kwestionowanego nieuczciwego warunku.
- 40 W tym względzie należy podkreślić, że w ramach dyrektywy 93/13 nieważność warunku umownego nie zależy ani od zawinionego charakteru zachowania danego przedsiębiorcy, ani od tego, czy ponosi on za nie odpowiedzialność, lecz wyłącznie od obiektywnie nieuczciwego charakteru spornego warunku umownego (zob. podobnie wyrok z dnia 22 kwietnia 2021 r., Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, pkt 65).
- 41 Wynika z tego, że dyrektywa ta nie wyklucza, by skutki prawne nieuczciwego charakteru warunku przewidzianego w umowie zawartej z konsumentem mogły obciążać przedsiębiorcę innego niż ten, który był autorem tego warunku.
- 42 W niniejszej sprawie do sądu odsyłającego będzie należało dokonanie oceny, czy wykładnia właściwych przepisów krajowych dokonana przez sądy węgierskie może zagrozić przywróceniu sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej znaleźliby się oboje konsumenci w braku danego nieuczciwego warunku.
- 43 Jednakże w ramach odesłania prejudycjalnego Trybunał jest właściwy do udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznych wskazówek na podstawie akt sprawy w postępowaniu głównym, a także uwag, które zostały mu przedstawione, tak aby umożliwić temu sądowi rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu (zob. podobnie wyrok z dnia 2 marca 2023 r., PrivatBank i in., C-78/21, EU:C:2023:137, pkt 71).
- 44 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy nr CCXXXVII z 2013 r. o instytucjach kredytowych i finansowych cesja spornej w postępowaniu głównym umowy kredytu została uzależniona od zezwolenia narodowego banku Węgier działającego w charakterze organu nadzorczego. Mechanizm ten jawi się jako co do zasady środek chroniący interesy konsumentów.
- 45 Niemniej w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, o którym mowa w dyrektywie 93/13, a w szczególności zagwarantowania, aby taka cesja nie pozbawiała danego konsumenta praw, które są mu zagwarantowane na podstawie art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, do sądu odsyłającego należy w szczególności zbadanie, czy – jak podnosi rząd węgierski – wydanie takiego zezwolenia podlega nadzorowi ostrożnościowemu mającemu na celu sprawdzenie, czy zdolność finansowa cesjonariusza tej umowy jest wystarczająca do pokrycia ryzyk związanych z tą umową.
- 46 Ponadto z krajowych ram prawnych opisanych przez sąd odsyłający wynika, że cesjonariusz spornej w postępowaniu głównym umowy kredytu, jako następcą prawny, wstąpił w ogół praw i obowiązków cedenta z tytułu tej umowy kredytu wobec drugiej strony umowy. Oboje

konsumenci mają zatem prawo dochodzić wobec cesjonariusza wszystkich skutków prawnych wynikających z nieuczciwego charakteru warunku zawartego we wspomnianej umowie kredytu, i to na takich samych warunkach, jak mogliby to uczynić w odniesieniu do cedenta.

- 47 W świetle powyższych rozważań i z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd odsyłający, w niniejszym przypadku realizacja skutków prawnych nieważności spornego w postępowaniu głównym nieuczciwego warunku w ramach stosunku między obojgiem konsumentów a cesjonariuszem tej umowy kredytu nie jawi się jako nadmiernie utrudnione lub niemożliwe w praktyce.
- 48 Jednakże w przypadku gdyby sąd ten doszedł do wniosku, że mające zastosowanie przepisy jego prawa krajowego nie pozwalają na zagwarantowanie przywrócenia pod względem prawnym i faktycznym sytuacji, w jakiej znajdowaliby się oboje konsumenci w braku przedmiotowego nieuczciwego warunku, zasada wykładni zgodnej prawa krajowego z prawem Unii wymaga, by sądy krajowe, przy poszanowaniu w szczególności zakazu wykładni prawa krajowego *contra legem*, czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, z uwzględnieniem wszystkich przepisów prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni, by zapewnić pełną skuteczność rozpatrywanej dyrektywy i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez nią celami (wyrok z dnia 27 listopada 2025 r., Gryczara, C-746/24, EU:C:2025:925, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 49 Sąd krajowy, do którego należy w ramach jego właściwości zastosowanie przepisów prawa Unii, ma obowiązek – w braku możliwości dokonania wykładni uregulowań krajowych zgodnej z wymogami tego prawa – jako organ państwa członkowskiego, zapewnić pełną ich skuteczność, w razie konieczności z własnej inicjatywy odstępując od stosowania wszelkich przepisów prawa krajowego sprzecznych z przepisem prawa Unii mającym bezpośredni skutek w zawisłym przed nim sporze (wyrok z dnia 3 lipca 2025 r., Ati-19, C-605/23, EU:C:2025:513, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytania należy odpowiedzieć, iż art. 2 lit. c), art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, na mocy których konsument, który zawarł z instytucją kredytową umowę będącą następnie przedmiotem cesji na inną instytucję kredytową, powinien dochodzić praw, które wywodzi z tej dyrektywy, wyłącznie wobec cesjonariusza tej umowy, o ile owa cesja nie czyni dochodzenia praw wywodzonych przez tego konsumenta z owej dyrektywy w praktyce niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym.

W przedmiocie kosztów

- 51 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 2 lit. c), art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, na mocy których konsument, który zawarł z instytucją kredytową umowę będącą następnie przedmiotem cesji na inną instytucję kredytową, powinien dochodzić praw, które wywodzi z tej dyrektywy, wyłącznie wobec cesjonariusza tej umowy, o ile owa cesja nie czyni dochodzenia praw wywodzonych przez tego konsumenta z owej dyrektywy w praktyce niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym.

Podpisy